

III ZIELKUNDE III

De Philosophie bij het Creatianisme.

VI.

Wij gaan thans nog verder onderzoeken of de wordende mensch een psychisch-somatische (ziel-lijk-lichamelijke) natuur bezit, waarin de erfelijke eigenschappen liggen, en die van het persoonlijk leven verschillen, zoodat hij tweërlei oorsprong heeft.

Als methode van onderzoek hebben we aan de waarneming (observatie) van het embryo en van het pasgeboren kind op dit terrein heel weinig. De lengte van het kind loopt op tot 490 m.m. en het gewicht tot 2717 gram gemiddeld bij de geboorte. S. Hall, die deze cijfers mededeelt, wijst daarbij op de enorme groei van het embryo, in lengte, 3,650 percent in de eerste maand, terwijl zijn gewicht in drie maanden 400 miljoen percent toeneemt. Die groeikracht van de cellen wijst ons, zegt hij, op een verborgen factor die het geheel bestuurt. Voor ons is die factor de onderhouddende en regeerende kracht van God in het embryo. Maar of daarbij een ikheid optreedt, d.i. een centrum waarop alle functies zijn betrokken, ontgaat de waarneming.

Een andere methode van onderzoek is het letten op het gedrag van het embryo en het pasgeboren kind. Van handelingen kan men hier nog niet spreken, omdat de doelstelling ontbreekt. Het gedrag van de zuigeling wijst ons op tweërlei ontwikkeling. De physiologische ontwikkeling vertoont zich in het automatisch gedrag van het hart, de longen, de maag enz. naar het leven gericht. 't Bevat ook reflexbewegingen, d.z. onwillekeurige reacties op uitwendige prikkels. Om een voorbeeld hiervan te noemen, bij de geboorte worden de longen door het openen van den mond plotseling met lucht gevuld. Daarbij geeft de pasgeborene zijn eerste geluid, dat door sommigen als een kreet van pijn, maar door anderen als een geschrei van triomf wordt geduid, doch dat beter als een reflexbeweging is op te vatten.

In de tweede plaats is er een ontwikkeling in het psychisch-onbewuste leven van den pasgeborene te bespeuren. Daartoe rekent men het instinctief gedrag, b.v. bij het zuigen, het afweren, het bewegen, enz. Dit gedrag gaat gepaard met gevoel, zooals blijkt uit de angst bij het afweren van dingen. Het is een aangeboren aanleg tot zekere bewegingen, wel te onderscheiden van de driften of impulsen, die door driften en opwinding worden opgewekt. Een dier heeft zij zijn geboorte terstond meer instinctieve geschiktheden dan de mensch, en bij den mensch komen ze ook later eerst duidelijk voor den dag. Men vergelijkte, om dit in te zien, de zuigeling met een pasgeboren veulen. De structuur (ordering) verschilt blijkbaar, want bij een kind is meer gevoel, en bij een dier meer kracht tot instinctief bewegen. Voorts rekent men tot het psychisch-onbewuste leven de aangeboren eigenschappen, de hereditet, en de verschillen van het eene individu met het andere (variabiliteit). Ieder mensch is volgens Emerson een citaat van zijn voorouders; en toch is hij ook weer een eigen gedachte en woord. Alle pasgeborenen hebben bij normalen groei honger, maar het ééne kind lacht spoedig en het andere is droefgeestig van aard. Ook is er verschil bij de gewoontevorming tusschen pasgeborenen kinderen. Het eene kind kan zijn gevoel niet uiten bij de bevrediging van honger en andere lusten. Het houdt eenvoudig op met huilen en aanvaardt wat komt alsof 't zoo behoort. Maar een andere zuigeling, die elken dag een warm bad krijgt, kraait soms van plezier, wanneer de moeder met het bad in de handen de deur van de slaapkamer opent.

Het psychisch gedrag van mensch en mensch is van den oorsprong af verschillend, hoewel ze dezelfde functies hebben. Het terrein waarop ze overeenstemmen, zou men, met Prof. L. Bouman (Biologie en Psychopathologie), de psychovitale laag van 't leven kunnen noemen. Daartoe behooren ook de driften en hun ontspanningsreactie. Maar 't gebied waarin ze verschillen is een geestelijke laag van 't leven, waartoe behoort de intentie, d.i. het betrekken van onze concepties op een werkelijke wereld buiten ons. Als een geval van onderscheid in intentie wijzen we op het bestaan van eenkennige zuigelingen, terwijl men van andere kinderen steeds moet klagen dat ze allemansvrienden zijn. Men kan het onderscheid in het psychisch leven van wordende menschen nog beter doen uitkomen, wanneer men met Dr J. Brederveld „Het object der Psychologie” 1933 p. 60, de term „intentie” of gericht zijn op een werkelijkheid buiten ons vermijdt, en acht geeft op de belevingen. Ons bestek gedooft niet om in te gaan op dit probleem. Alleen wijzen we op het feit, dat ieder mensch belevingen heeft. Als ik het huis waarneem, waarin ik als kind heb gewoond, en die waarneming ga ontleden, kan ik

nt, naar de tijde
s niet hij per
onen opkomt
juist hij, die
voortwoeke
nen, door wie

leantie-pole
nd, zoo echt, zo
n is het juist een

n beetje van de
ok, dat iedere
ontvangen en
dat is al begonnen
g het er om of de
arden zou in een
door tot Assen
ures. En dat zal
ie zich daarover
Voltjer²⁾ eenmaal
„elders” wordt
feit alleen voor

grooten ernst en
ek een zoo veel
e Doleantie-str
g van Groen va
n des woords de
der Doleantie is

ndruk verklaarde
ensvoorwaar
k leven.

de taak der gelo
at noodzakelijk
e polemische ho
er waarheid, zo
nafscheidelijk
rf is levensvoor
voor de Kerk.
de houding van
Groen meermalen
ook zoo veel
mer mij meer
Christelijke
n aan 't einde
men zich aan
ldig gemaakt
zelf dat aan
toon van hate
Dit contrast van
waarbij aan het
et gedacht werd
dingen indruk
mij als of bij
maaltijd, na zich
genomen te heb
hap een toast in
helgeen onder het
gezien wordt, dat
cht behandeld te
kunnen zijn, zich
ramstorigheid der
uitermate vrede

dat Christus dien
er den onwil tot
van de taak, die
deze wereld. Men
Hij onze mede
waarheid te be
verlangt. De
verwinnen (dat is
ene die, waar de
el aan den strijd
den vrede gehal
n³⁾). En nadruk
nen wil geen po
lang de waarheid
voor den Chris
eld, in en buiten

staktiek. „Van
doofd wellicht) heb

s tegen mij, met
weet bij ervaring
s geen ant
et ergste dat ons
onderwerp dat
treft, van het ge
den invloed zijner

en het gevaar voor
openlijken ridder

dat men polemiek
aard achte⁴⁾ en

onderwijs, p. 1.
heid, p. 78.
heid, p. 447.

Mag ik wel belijdenis doen?”

Er ik op die vraag antwoord geef, wil ik er
druk op leggen, dat ieder, die gedoopt is, zoodra
hij in staat is het lichaam des Heeren te onder
scheiden, belijdenis moet doen.

Van het oogenblik af, waarop wij gedoopt wer
den, staat God daar en wacht op het moment,
waarin wij dien doop zullen aanvaarden, d.w.z. a a n
nemen de belofte, die God ons in den doop deed
beleeenen en verzegelen en op ons nemen de
roeping, waartoe Hij ons in dien doop riep.

Ik weet wel, dat men mij dit alles theoretisch
zal toestemmen.

Maar evenzeer ben ik er zeker van, dat men
het, in de practijk, veel te weinig gevoelt als eisch
des Heeren, dat men belijdenis doe en Avondmaal
viere.

Vanwaar anders zou het komen, dat menigeen
zijn belijdenis uitstelt tot na zijn twintigste jaar,

zijn spreken een gestadige monoloog was,
zonder weerspraak en zonder weerklank.¹⁰⁾

Ook dien vermoeienden, ondankbaren, kerke
lijk-polemischen arbeid heeft Dr Kuiper van
Groen overgenomen en voortgezet, zoo mogelijk
niet nog grooter genialiteit. 't Is mee door zijn po
lemiek dat duizenden weer leerden zien wat
eigenlijk de kerk van Christus is en wat ambten
zijn en hoe men in het huis Gods moet verkeeren.
Er is een verterende gloed in Kuipers polemie
k. 't Is op iedere bladzij te merken, dat een man
aan 't strijden is, die weet, dat hij moet. Onge
looflijk veel heeft Kuiper juist in den Doleantie
gedaan. Toen kwam zijn strijd dan ook tot
een zekere afsluiting. Alleen in 1886 zagen acht
brochures van zijn hand het licht, waaronder
ook een boekwerk van 130 blz. En daarbij ging
zijn andere arbeid steeds voort.

Beziel door Kuiper en Rutgers streed een
grote groep van mannen. Toen ze de kerk van
Christus weer ontdekt hadden, teekenden zich
voor hun oogen de kerkelijke zonden al gruwe
lijker en zwarter af. Ze konden er niet langer
aan meedoen. Ze beleden hun schuld en braken
er mee. En in allerlei vorm getuigden ze tegen het
kwad en waarschuwdens ervoor en riepen op tot
bekeering. In dagblad en weekblad, in brochure
en toespraak, in preek en congresresolutie brachten
ze hun bezwaren in tegen de kerkelijke godde
losheden.

En van die polemie geeft het boek van Dr
Bullmann een aangrijpende bloemlezing. Dit boek
brengt ons dicht bij het hart der Doleantie dan
welk ander ook. Hier is een echte strijd des
Geestes. Het is klassieke polemie. En 't doet er
niet toe in welken vorm ze is gegoten. Er zijn
„geezonden stukken” bij en een academische to
espraak. Ja er is zelfs¹¹⁾ of neen — juist — pole
mie in de preek. Lees het stuk van Kuipers
preek over „Alzoo zal het onder u niet zijn”.
Is er feller aanklacht tegen synodale goddeloos
heden mogelijk? Lees het fragment van Sikkels
preek: Gij zijt van Christus. Met echt sikkeliaan
sche hartstochtelijkheid wordt weggescholden alles
wat zich tusschen Christus en zijn kerk dringen
vil, wat het lichaam wil losscheuren van het
hoofd.

Polemiek, allemaal polemiek, polemiek naar
buiten, maar ook — niet minder — polemiek
naar binnen. Maar juist daarom zoo ernstig, zoo
angrijpend, de duizenden oproepend tegen de
longen en voor de waarheid.

II. C. V.

10) Ned. Ged. V, p. 38.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Belijdenis doen.

I.

Er zijn niet weinige plaatsen, waar men nog de
gewoonte heeft, dat tegen het voorjaarsavondmaal
of tegen Paschen de groote stroom komt van
jongere en oudere leden der gemeente, om be
lijdenis te doen en zoo toegang te krijgen tot het
avondmaal.

Vandaar, dat juist in deze dagen menigeen tot
zijn domine komt met de vraag: „mag ik wel be
lijdenis doen?”

In mijn eigen gemeente heeft meer dan één in
de laatste maanden die vraag tot mij gericht.
Voor „De Reformatie” heb ik die vraag niet
ontvangen.

Toch lijkt het mij gewenscht daarover, op deze
plaats, eenig advies te geven.
Van harte hoop ik, dat niemand het als onge
traagd advies ter zijde zal leggen.

Mag ik wel belijdenis doen?”

Er ik op die vraag antwoord geef, wil ik er
druk op leggen, dat ieder, die gedoopt is, zoodra
hij in staat is het lichaam des Heeren te onder
scheiden, belijdenis moet doen.

Van het oogenblik af, waarop wij gedoopt wer
den, staat God daar en wacht op het moment,
waarin wij dien doop zullen aanvaarden, d.w.z. a a n
nemen de belofte, die God ons in den doop deed
beleeenen en verzegelen en op ons nemen de
roeping, waartoe Hij ons in dien doop riep.

Ik weet wel, dat men mij dit alles theoretisch
zal toestemmen.

verkeering aanknoopt, zich verlooft, en er niet
het minste blijk van geeft, dat hij zulks ziet als
zonde, die hem schuldig stelt voor God?

Wel is men bang, dat men zich bezondigen zal
door aan het Avondmaal te komen, zonder daartoe
recht te hebben, maar dat men evenzeer zondigt
door van het Avondmaal weg te blijven, ter
wijl men tot Avondmaal-vieren, van Godswege,
geroepen is, schijnt men niet te verstaan.

Zoo komt het, dat er zooveel zijn, die heel
rustig, van jaar tot jaar, het doen van belijdenis
uitstellen. Ik geloof stellig, dat, wanneer men, in
dit stuk, de roeping meer gevoelde, er meer
ernst zou worden gemaakt met het vinden van
de noodige vrijmoedigheid; en waar die vrijmoedig
heid ernstig gezocht wordt, biddend, bij het licht
van het Woord, daar zal zij ook gevonden worden.

Ik begin dus met tegen ieder, die vraagt: „Mag
ik wel belijdenis doen?” te zeggen: „Gij moet het
doen; God vraagt het van u”. Iedere gedoopte
moet belijdenis doen en Avondmaal vieren.

Maar mag hij het ook doen?

Helaas, niet allen, die in hun jeugd het eerste
sacrament ontvingen, mogen tot het tweede
naderen.

Daarover zullen wij het wel allen met elkander
eens zijn.

Als daar een gedoopte is, die om God en
Christus niet geeft, zijn heil zoekt bij wereld
en zonde, die mag, tenzij hij zich bekeert, tot
's Heeren Disch niet komen.

Maar wie mogen dat dan wel?

Laat ik het heel kort zeggen:

„Allen die gelooven, op grond van
Gods belofte, dat God hun om Chris
tus' wille de zonden heeft vergeven en
hen tot Zijn kinderen heeft aangenomen.”

Maar nu komen de moeilijkheden en de vragen.
„Ja”, hoor ik daar iemand zeggen, „ja, dat zal wel
waar wezen, maar mag ik dat gelooven, dat
mij mijn zonden zijn vergeven, dat ik een kind
van God ben; daar zit ik juist mee; als ik dat
maar aan durfde; dan was ik er; maar daar
zit ik juist mee; ik ben zoo bang, dat ik mij
daardoor iets zou toeëigenen wat mij niet toe
komt.”

Niet waar? Dat is het bezwaar van zooveel
die geen belijdenis durven doen, of, indien zij al
belijdenis deden, niet ten avondmaal durven
komen.

En wat zullen wij daarop nu antwoorden?

Dit, kort en bondig, dat heel deze redeneering
berust op misverstand.

Tegen al die bezwaarde broeders en zusters,
die zoo redeneeren, zou ik dit willen zeggen:

„Laten wij ons de zaak nu eens rustig en klaar
voor trachten te stellen.

Toen gij gedoopt werd heeft God gezegd, dat
Hij u ten Vader wilde zijn, dat Hij u uw zonden
wilde vergeven, dat Hij u deel wilde geven aan
al het heil dat in Christus is.

Gij moet het doopsformulier maar eens aan
dachtig nalezen.

Nu zijt gij volwassen geworden; nu zegt gij:
„wat wou ik graag, dat ik deel had aan dat
heil, dat ik aannemen mocht, dat dat voor
mij is.”

Maar, mijn lieve broeder en zuster, waarom
toch niet?

God heeft het u betekend en verzegeld, dat Hij
het u wil geven.

Waarom zoudt gij dat dan niet mogen aan
vaarden?

Zou God dan niet hebben gemeend, wat Hij
in den doop tegen u zeide?

Zou Hij dan Zijn belofte niet willen houden?

Dat durft gij toch zeker niet zeggen?

Welnu, als gij dan begeert het heil in Christus
te bezitten, neem het aan; God reikt het u toe;
grijp het door het geloof.

Gij moogt het doen; gij zoudt het zoo graag
willen gelooven; waarom zoudt gij het dan
niet doen.

Werkelijk, al gij twijfelaars, die maar niet
durft komen tot belijdenis, gij moet nu eens op
houden met al dat vragen: „mag ik wel gelooven?”
Dat is een te kort doen aan Gods trouw en
waarachtigheid.

Geloof het, geloof het eenvoudig, kinderlijk,
dat gij door Christus Gods kind zijt; dan zijt
ge het ook, dan moogt ge belijdenis doen en
avondmaal houden.

Daar is geen andere voorwaarde voor het deel
hebben aan het heil des Verbonds, dan het ge
loovig aanvaarden daarvan.

Doet dat dan.

„Ja maar”, zegt ge.
Welzekeer; „ja maar”, daarover een volgende
keer nog eens iets.

D. v. D.